

הלכות סֵפֶה סִימָן תרלג תרלד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כא]

ואם כן הוא יושב תחת הדין¹⁶.

16) וכן מבואר בשע"צ לעיל (סי' תרלב ס"ק יד) שאי אפשר לשבת מתחת סכך בזמן שהוא נחשב כדופן עקומה. ואף שלגבי סוכה העשויה כצירף, כתב הרמ"א לעיל (סי' תרלא ס"י) שאם הדפנות עשויות ממין הכשר לסיכוך מותר לשבת תחתיהן, אף שהעשרה טפחים הסמוכים לארץ נחשבים כדופן, ביאר המג"א (כאן, ס"ק ו) שכיון שההיתר בסוכה העשויה כצירף הוא משום שהדופן המשופעת נחשבת כאהל, דומה הדבר כאילו הדפנות הוגבהו באויר עשרה טפחים והן מאהלות עליו מלמעלה, אם כן אינו נחשב כיושב תחת דופן [וראה ספר הערות סוכה ד, א].

[שעה"צ ס"ק נג]

בשני בני אדם¹⁷ וכו', ובאדם אחד צריך צינור¹⁸.

17) ולהוציא אחד את השני בברכת לישב בסוכה באופן זה, הסתפק הגרי"ש אלישיב (הערות סוכה ד, א) בדבר, כיון שכלפי המברך האדם השני אינו יושב בסוכה, אלא מתחת דופן.

ולגבי סוכה שיש לה שלש דפנות וסכך פסול יוצא מאמצע הדופן האמצעית על פני כל אורך הסוכה ומחלקה לשנים, אלא שכל צד כשר מדין דופן עקומה, הסתפק הגרי"ש אויערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות ג, שו"ת מנחת שלמה מהדורת סי' נו אות ב) אם מותר לשני אנשים לאכול בשני החלקים באותו זמן, וכתב שאין להוכיח מכאן שמוותר, כיון שלגבי אצטבא הרי האצטבא עצמה כשרה מדין דופן עקומה, ועל כן יוכל כל אחד להחשיב את מקומו כפסול היוצא מן הסוכה, מה שאין כן בסוכה שיש סכך פסול באמצעה, שכל אחד צריך שהסכך שבצד השני יחשב כדופן עקומה כדי להכשיר את הצד שלו [וראה מה שכתבנו בשעה"צ לעיל (סי' תרלב ס"ק יד)].

18) אכן להחליט בכל כניסה לסוכה באיזה צד הוא רוצה להשתמש, דעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני סוכות עמ' רכ) שמתברר שמותר, אלא שלמעשה צ"ע.

[שעה"צ ס"ק נה]

דאיתא אלא ונהירתי בעלמא¹⁹.

19) ובביאור מחלוקת הרמב"ם והשו"ע, כתב בחי' מרן רי"ז הלוי (על הרמב"ם הל' סוכה) שלדעת הרמב"ם אין דין שתהיה הסוכה 'דירה', שהרי לא נאמר בגמ' דין שתהיה 'דירת עראי' אלא רק שלא תהיה דירת קבע, ולפיכך סוכה שקשה לדור בה מחמת הוציא וכדו' אינה פסולה, אף שאינה 'דירה', והחיסרון הוא רק באופן קיום המצוה של הגברא, שאינו יכול לקיים בה כראוי מצות 'תשבו בנין תדורו', וחיסרון זה אינו אלא לזהירות בעלמא, אך לדעת השו"ע כל פחות מעשרה טפחים אינה דירה, ולפיכך כשהוציא יורדים לתוכה עד שקשה לדור בה, הרי היא פסולה.

[משנ"ב ס"ק כז]

ולא מקרי עלי דירה דירה סרוקה²⁰.

20) ולענין נוי סוכה שמקשים על הדיוור בסוכה, כגון ענבים ושמים שמלכלכים את הבגדים שנוגעים בהם, כתב בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' נו) שאינם ממעטים את שיעור הסוכה, כיון שכל דבר שנחשב כנוי אינו נחשב כגורם לדור בדירה סרוקה, וביאר, שאילו היה בעל הסוכה מצטער מהם, לא היה מניחם, מה שאין כן הוציא שירדים לסוכה מהסכך, שאין נמצאים שם מרצונו, ואנן סהדי שנפשו קצה בהם.

ואם נויי הסוכה תלויים בחוציא, הסתפק הפתחי תשובה (והוא בכף החיים ס"ק לט) האם נחשבת הסוכה כדירה סרוקה, וכתב, שאם צריך את ההוציא כדי לתלות את הדגוי על גביהם, מסתבר

שאינה נחשבת כדירה סרוחה (כי משתמש בהוציא לניו).

[משנ"ב ס"ק כט]

יש מן הפוסקים שהקמירו בנה"ט²¹ וכו', כיון שהיא פחותה מעשרה טפחים²².

21) וסוכות בומנינו העשויות במרפסת שיש בצידה מעקה מאבן ברוחב שלשה טפחים ועליו מונחות הדפנות, דן הגרי"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה תנינא סי' נו אות א) לפוסלן מחמת שהדפנות אינן משתייכות לשטח החקוק, אך בסוף דבריו חזר בו, מאחר שמבואר בשערי תשובה לקמן (סי' תרלד ס"ק ב) בשם שו"ת דבר שמואל (סי' רג) ובכף החיים (שם ס"ק ו) בשם שו"ת קול הרמ"ז (סי' ל) שאפשר להשתמש על מדרגה בגובה עשרה טפחים שנמצאת בסוכה, כיון שאף המדרגה נחשבת כקרקע, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' קמה) שמותר הדבר לכתחילה, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פכ"ד אות ה).

ואם אין בחלל הסוכה שבעה טפחים בלא צירוף המדרגה, ועל ידי המדרגה נשלם שיעור הכשר סוכה, מבואר בשו"ת דבר שמואל (שם) שאם יש על גבה חלל עשרה טפחים עד לסכך, נוהגים להקל בזה ולשבת על המדרגה, ומ"מ סיים שלמעשה לבו נוקפו קצת, וראה מה שכתבנו בזה לקמן (סי' תרלד ס"ק ה).

22) ואף על פי שכתב בתחילת דבריו שדין לבוד מועיל בחקק מחמת שנחשב כאילו הדופן מתקרבת לשפת החקק [כדעת תוס' סוכה ד, ב ד"ה פחות], ולא להיפך [כרש"י שם ד"ה פחות], מ"מ לא כתב שנאסר לשבת על שפת החקק משום שמקום זה נחשב כמחוץ לדופן הסוכה, כפי שכתב המהר"ח (חי' הגהות על הטור אות ה), אלא רק משום דירה סרוחה, כדעת הפרישה (אות א) והט"ז (ס"ק יא). אמנם, לגבי סוכה שרופנה מונחת באלכסון על כותל, והיא עשויה ממין הכשר לסכך, כתב הרמ"א לעיל (סי' תרלא ס"י) שמותר לישון תחתיה אף שהגובה שם הוא פחות מעשרה טפחים [וכן העירו המהר"ח (שם) והמג"א (ס"ק ח)]. וביאר החזו"א (אור"ח סי' קמד ס"ק א), שההיתר שם אינו מדין 'פסול' [וראה רא"ש (שם פ"א סי' לו) שכתב בזה הלשון 'מידי הוהו אפסלי', כיון שפסול אינו יכול להכשיר דירה סרוחה, אלא ההיתר הוא משום שכל מה שתחת הדופן המשופעת נחשב כחלק מאהל הסוכה וטפל אליו, אך בחקק, ששפתו אינה נחשבת כחלק מהסוכה עצמה, אלא כחלק נוסף שלא שייך להכשירו לולא דין 'פסול', אין להכשירו, כיון שאין שם גובה עשרה טפחים.

סימן תרלד

שלא תהיה פחות מן שבועה על שבועה

[משנ"ב ס"ק א]

דוהו השעור שמחזיק ראשו ורבוו של אדם²³.

1) ואף שסוכה שמחזיקה רק 'ראשו ורובו' אינה ראויה לשינה בלא כיפוף הידים והרגלים, מבואר ברמ"א לקמן (סי' תרמ ס"ד) שאין אדם פטור מלישון בה מדין מצטער, וביאר המשנ"ב שם (ס"ק כז) שהוא מפני שדרך האדם לישון לפעמים כפוף באופן זה.

ולענין האם דין זה שיכול לשבת בסוכה שרק 'ראשו ורובו' בתוכה הוא גם לכתחילה, דעת הגרי"ז אויערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות טז) והגרי"ש אלישיב (חשוקי חמד סוכה ג, א) שאין מעלה בכך שיהיה כל גופו בסוכה, והראיה לכך, שהרי אין אנו מקפידים כלל שלא יהיו הרגלים תחת השולחן, גם כשהוא גבוה עשרה טפחים ונחשב המקום שתחתיו כרשות אחרת, וכן מבואר

המשך בעמוד הבא

הַלְבוּת סִפָּה סִימָן תַּרְלָג תַּרְלָד

באר הגולה צח

לְכַל צַד פְּחוֹת מְאַרְבַּע אַמוֹת, (כב) כְּשֶׁרָה עַל הָאֲצֻטָּא (כג) אֶפְלוּ אִם גְּבוּהַ יוֹתֵר (י) מֵעֲשָׂרָה, וְאִם יֵשׁ בֵּינָהּ לַפְתָּל אַרְבַּע אַמוֹת, פְּסוּלָה (כד) יֶאֱפְלוּ הָאֲצֻטָּא גְבוּהַ (ט) עֲשָׂרָה: ח (כה) סִפָּה שְׂאִינָה גְבוּהַ עֲשָׂרָה טְפָחִים, פְּסוּלָה: ט ז' הֵיטָה גְבוּהַ מֵעֲשָׂרָה (כו) וְהוֹצִיץ יוֹרְדִין לְתוֹךְ עֲשָׂרָה, אֶפְלוּ אִם חֲמֵתוֹן מְרֻבָּה מֵצִלְתוֹן, פְּסוּלָה. פֶּאֱבָל אִם (טז) הַנוֹזֵיץ יוֹרְדִין לְתוֹךְ עֲשָׂרָה אֵינָם פּוֹסְלִים: י ז' הֵיטָה נְמוּכָה מֵעֲשָׂרָה (כז) וְחָקַק בָּהּ לְהַשְׁלִימָה לְעֲשָׂרָה וְיֵשׁ בְּחָקַק שְׁעוֹר הַכֶּשֶׁר סִפָּה, אִם אֵין בֵּין חָקַק לַפְתָּל (כט) שְׁלִשָּׁה טְפָחִים, (י) כְּשֶׁרָה, (ל) יֵשׁ בֵּינֵיהֶם שְׁלִשָּׁה טְפָחִים, (יא) פְּסוּלָה:

א מימא רבב הווא
ספא ג וקפודש
הראש שם וררין
בסוף פרק ב ובגמרא
טו

תַּרְלָד שְׁלֵא תֵהִיָּה פְּחוֹת מִן שְׁבָעָה עַל שְׁבָעָה, וְבו ד' סְעִיפִים:

א *סִפָּה שְׂאִין בַּה (ב) [א] (א) שְׁבָעָה עַל שְׁבָעָה,

באר היטב

הספקו כאלו הוא כחל עקם. ועין מ"א: (י) מֵעֲשָׂרָה. ולא אמרין דאז הוי אצטבא רשות אחר: (ח) עֲשָׂרָה. ר"ל בין שיש הכשר ספה באותו אצטבא הוי אמרין גוד אסיק מחצה על האצטבא קמ"ל דלא אמרין כן. ועין ט"ז: (ט) הַנוֹזֵיץ. והיה כל דבר שאינו חשוב אהל, ש"ג: (י) כְּשֶׁרָה. דהניגו בחוף החקק ולא חוצה לו, עין ט"ז ומ"א: (יא) פְּסוּלָה. ולא אמרין דפון אקמה, דלא מקרי דפון כלל כיון שאינו גבוה יו"ד:

(ב) שְׁבָעָה. עין ט"ז ומ"א שהגיהו בחו"ס דף ג ע"א ד"ה לא נצרכה וכו' דלמא ארבה טובא אכל לא היתה רחבה ז"ט וכו',

משנה ברורה

דמשם ולהלן אי אפשר להכשיר אגבה דאצטבא קדלעיל, (כא) דהא ליפא שם ספק פשר, שהרי עשית לסקף הפון, ואם-כן הוא יושב תחת הדפון⁽¹⁶⁾. (כב) ומכל מקום לצד הפתח מתר לישב אף להלן מן האצטבא, דשם יש ספק, רק שהוא למעלה מעשרים, ושפיר מתפשט אגבה דאצטבא, ונבסעיף שלפניו זה:

ז (כב) כְּשֶׁרָה עַל הָאֲצֻטָּא. כַּנּוֹךְ לַעֲלִי, מִתּוֹרַת דְּפִן עֲקָמָה, (כג) וְאֶשְׁמוּעִיץ הַקָּא דִּגְם בְּכַמָּה רִחוּת בְּתַתְּאֵת אֶמְרִינָן דְּפִן עֲקָמָה בְּעֵינָנּוּ: (כד) אֶפְלוּ אִם גְּבוּהַ וְכוּ'. וְלֹא אֶמְרִינָן דְּגַבְהַ

כָּנָה יֵאָדָר חוֹלְקֵת רְשׁוּת לְעֲצָמָה וְאֵין הַכְּתִלִּים שִׁכְבִּים לָהּ כָּלֵל: (כד) אֶפְלוּ הָאֲצֻטָּא גְבוּהַ עֲשָׂרָה, קָא מִשְׁמַע לֵן דְּלֹא אֶמְרִינָן כִּי, דְּבַסְפָּה בְּעֵינָן שְׁיָהָא מְחֻצְתִּיָּה נְפֻרוֹת: ח (כה) סִפָּה שְׂאִינָה גְבוּהַ עֲשָׂרָה. רוּצָה לוֹמַר, הַחֲלָל שְׁלָה מִן הַקְּרָעַע עַד הַסֶּכֶף: ט (כו) וְהוֹצִיץ וְכוּ'. וְהָיָה אֲמִינָא (כז) בֵּין דְּאֵין עָקֵר הַסֶּכֶף לְמִטָּה מֵעֲשָׂרָה אֶלָּא קְצוֹת הַסֶּכֶף וְלֹא חֲשִׁבִי, וְגַם אֵין בָּהֶם כְּדֵי שְׁעוֹר סֶכֶף, הֵיטָה כְּשֶׁרָה, קָא מִשְׁמַע לֵן (כח) אֶפְלוּ הַכִּי פְּסוּלָה, מִשׁוּם דְּסוּף-סוּף קוּשָׁה לְאֶדָם לְדוֹר בְּסִפָּה כּוֹז וְדִינָה סְרוּחָה הִיא: (כז) הַנוֹזֵיץ וְכוּ' אֵינָם פּוֹסְלִים, דְּכֵינָן דְּהֵם לְנוֹי הַסֶּכֶף, (טו) בְּטִילֵי אֲגָבָה דְּסִפָּה וְלֹא מְקָרֵי עַל-דִּירְוֹה דִּירָה סְרוּחָה⁽²⁰⁾. (כז) וּמִבְּאָר בּוֹסְקִים דְּהוּא הִרִין אִם תְּלָה כְּלִים וְכַדוּמָה לְהֵם:

י (כח) וְחָקַק בָּהּ לְהַשְׁלִימָה לְעֲשָׂרָה. וְהוּא הִרִין אִם הֵיטָה הַסֶּכֶף עַב וְנָטַל מִן הַסֶּכֶף מִלְמָשָׁה עַד שְׁנַעֲשִׂית גְּבַה עֲשָׂרָה, כְּשֶׁרָה מ"א: (כט) שְׁלִשָּׁה טְפָחִים כְּשֶׁרָה. דְּאֶמְרִינָן לְכוּד, וְהוּי כְּמוֹ הַכְּתִלִּים מְגִיעִים עַד הַחָקַק. וּמִכָּל מְקוֹם לְאֶחָל וְלִישֵׁן חוּץ לְחָקַק, בֵּין לְצַד הַפְּתַח

לְצַד הַכְּתִלִּים, (כח) יֵשׁ מִן הַפּוֹסְקִים שְׁהַחְמוּרוּ בְּהוּי⁽²¹⁾ וְלֹא מִתְּפִשָׁר אֲגָבָה דְּחָקַק, וּבְדַלְעִיל בְּאֲצֻטָּא בְּאֲמַעֲצֵ, דְּסוּף-סוּף דִּירָה סְרוּחָה הִיא שֶׁם בֵּין שְׂחִיָּא פְּחוֹתָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים⁽²²⁾: (ל) יֵשׁ בֵּינֵיהֶם שְׁלִשָּׁה טְפָחִים פְּסוּלָה. וְלֹא מִתְּפִשָׁר מִשׁוּם דְּפִן עֲקָמָה וְנִדְחָה בְּכַלּוּ הַדְּפִן

נִצְעָם לְמַעְלָה עַד הַמְּקוֹם שֶׁכָּנָגַד הַחָקַק, (כט) שְׁכַל שְׂאִינָה גְבוּהַ עֲשָׂרָה טְפָחִים אֵינָה דְּפִן וְלֹא נֶאֱמָרוּ בָּהּ הַלְכוּת דְּפִן:

א (א) שְׁבָעָה עַל שְׁבָעָה. דְּזוּהוּ הַשְׁעוֹר שְׁמֻחֲזִיק (ב) רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ שֶׁל אֶדָם⁽¹⁾ וְשִׁלְחוֹן טַפַּח. וְעֵינָן בְּאַרְבֻּנִים (ג) שְׁהַסְפִּימוּ, דְּכֵינָן בְּאַרְבֵּן וּבֵין בְּרַחֵב לֹא יִחְסַר מִשְׁבָּעָה טְפָחִים, וְעַל-כֵּן אִם בְּצַד אֶחָד פְּחוֹת מִשְׁבָּעָה טְפָחִים וּבְצַד הַשֵּׁנִי אַרְבֵּן הַרְבֵּה יוֹתֵר, לֹא מְהַיָּ לְנוּהָ⁽²⁾. כְּתַב

שער הצינן

(כא) פּוֹסְקִים: (כב) דְּגוּל מְרַבְּכָה וּמְחֻצְתִּי-הַשְּׁקֵל וּבְכוּרֵי-יַעֲקֹב. וְעֵינָן בְּפִירֵי-מַגִּידִים: (כג) גְּמָרָא. וְגַם כָּאֵין לֹא דְּנָקָא עַל הָאֲצֻטָּא, דְּבִמְקוֹם שְׂאִין דְּפִן כְּגוֹן נֶגַד הַפְּתַח מִמֵּר מִשְׁמַע פְּסֵל. וְעֵינָן בְּדוּגֵל מְרַבְּכָה שְׁכַתָּה דָּאם יֵשׁ לָהּ ד' דְּפֻנוֹת וְיֵשׁ לְכָל צַד פְּחוֹת מו"ד אַמוֹת, כֵּל הַסֶּכֶף כְּשֶׁרָה בִּישׁ בְּאֲצֻטָּא שְׁעוֹר סִפָּה וְנוֹעֲמוֹ, דְּכַבֵּל פַּעַם יֵשׁ לוֹמַר אֵין מִחֻשָּׁב זֶה כְּפִסְל הַיִּצְאָ וְהַשְּׂאָר ג' דְּפֻנוֹת כְּדָפִן עֲקָמָה. וְעֵינָן בְּכוּרֵי-יַעֲקֹב דְּמַצִּיד לְהַתִּיר זֶה דְּנָקָא בְּשֵׁנִי בְּרִאשׁוֹ⁽¹⁷⁾, שְׁהָ יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ בְּצַד זֶה וְיִחְשַׁב אוֹתָהּ כְּפִסְל וְצָדִים אַחֲרִים כְּדָפִן עֲקָמָה, וְאֶדָם אַחַר יָכוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּצַד שְׁכָנָגְדוֹ כֵּן וְיִחְשַׁב הַפְּסֵל שְׁכַחוּ יוֹשֵׁב תַּחְתּוּי כְּדָפִן וְשׁוּאָה יוֹשֵׁב תַּחְתּוּי כְּפִסְל הַיִּצְאָ מִן הַסֶּכֶף [זֶה] מִסֵּר, מִמָּה שְׁכַתָּה הַטוֹר בְּסִימָן תּוֹרֵב וְהוּכָא שֶׁם בְּמַגְן-אַרְבָּתָה סְטִיף-קִטְנָן ד', וּבְאֶדָם אֶחָד צָרִיף עֵינָן⁽¹⁸⁾, וְעֵינָן שֶׁם הַחוֹסְפוֹת-בְּכוּרִים: (כד) ר"ן: (כז) וּמִשְׁמַע מִהַמְחַבֵּר דְּאֶפְלוּ בְּדִיעֵבֵר פְּסוּלָה, וְכֵן הַעֲמִיק בְּפִרְשׁוֹ רַבְנֵי נִתְנָאֵל וְכֵן כְּתוּב הַרִי"ץ גִּיאוֹת וְהַרְטִיב"א, וְלִאֲפוּי מִלְשׁוֹן הַרְמְבַּם דְּמִשְׁמַע לְכַאוּהָ מִנָּה דְּאֵינָה אֶלָּא זְהִירוֹת בְּעַלְמָא⁽¹⁹⁾ וְכִדְרִיהָ סְרוּחָה מִשׁ שִׂיָּא, דְּהֵינּוּ שְׁמַסְקֵן רִיחָה נַע, דְּלֹא פְּסֵל שֶׁם הַרְמְבַּם גַּם כֵּן בְּדִיעֵבֵר. וְעֵינָן מֵאִירֵי שְׁחִיבֵי דְּעוֹת בָּזָה: (כו) רִישׁוֹ"א: (כז) מְגוֹן-אַרְבָּתָה בְּשֶׁם שְׁלִטֵי-גַבּוּרִים, עֵינָן שֶׁם הִיטֵב. וְכַתּוּב בְּפִירֵי-מַגִּידִים: וְאֶפְשָׁר דָּאָף גוֹי מִמִּין סִפָּה, כְּגוֹן שׁוֹשְׁנִים וְעֲשִׁבִים נְאִים, אֵין מִמְעֻטֵן הַשְׁעוֹר שֶׁל טְפָחִים בֵּין שְׁתָּלְתָּנוּ לְנוֹי: (כח) טוֹר רַבִּי"ח חֲרִישָׁה וְט"ז: (כט) גְּמָרָא: (א) דְּבַנְבָּא בְּאֲמַתָּא זַיִב [הָרַא"ש]. וְלְכַאוּהָ הָרִי אֶדָם יוֹשֵׁב בְּשִׁשָּׁה טְפָחִים וְטַפַּח לְשִׁלְתָּנוּ, וְדִי בְּשִׁשָּׁה עַל שְׁבָעָה? וְאֶפְשָׁר דְּכֵינָן דְּבִיעֵינָן כְּשָׁבָה מַצֵּד אַחַד, צָרִיף לִהְיוֹת שְׁבָעָה מְכַל צַד כְּדֵי שִׁיכַל הָאֶדָם לִישֵׁב כְּכֵל מְקוֹם וּמְקוֹם [נִאמַר מִרְדְּכָי]. וּמִגְּמָן אֲבָרְתָהּ מִשְׁמַע עוֹד טַעַם בְּשֶׁם רִשִׁי, לְפִי שְׁדָרְךָ סְעוּדָתָה בְּהַסֶּכֶף וְאֵין אוֹכְלִין וְקוֹפִין וְיוֹשְׁבִין כְּמוֹנֵי, לְפִיכָף צָרִיף שְׁבָעָה עַל שְׁבָעָה לִהְיוֹת כְּזוֹ רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ וְשִׁלְתָּנוּ [אָף פְּרִירֵי-מַגִּידִים כְּקַפֵּק דְּלֹא נִמְצָא זֶה בְּרִשִׁי]. וְאֶפְלוּ לְדִירִין שִׁיּוֹשְׁבִין וְקוֹפִים וְהוּי סִגֵי בְּשִׁשָּׁה עַל שְׁבָעָה וְדַהֲעֵנו עַד הַשְּׁלָחוֹן, מְכַל מְקוֹם בְּעֵינָן שְׁבָעָה עַל שְׁבָעָה, דְּכַצִּיר מִנָּה לֹא דִירָה הִיא כָּלֵל אֶלָּא דִירָה סְרוּחָה, כְּמוֹ שְׁכַתָּה הַר"ן בְּפִרְקֵי ב. וְעֵינָן בְּבִאֵר הַלְבָּה: (ג) ט"ז וּמִגְן-אַרְבָּתָה וְאֵלֶּיָהּ נָקָה וְחֻסָּה צָרִי וּמֵאֲמֵר-מוֹדֵכִי, דְּלֹא בְּרִי"ח:

הלכות ספה סימן תרלד

*פסולת. יולענין גדל, אין לה שעור (ב) למעלה: ב יאם היא עגלה, צריך (ג) שיהא בה כדי (ד) לרבע (ד) שבועה על שבועה: ג ייש בה שבועה על שבועה ונתן פה (ה) *בגדים לנאותה וממטעים *אותה משבועה על שבועה, *פסולת: ד (ו) המי שהיה ראשו ורבו פסכה (א) (ג) ושלחנה חוץ לספה ואכל,

ב רמב"ם ג כרוב יחזקו שם ד כרוב אש שם י ה מנה שם כ"ח וכו' שפא

באר היטב

ע"ש שצ"ל ואין חובה אלא ז', ע"ש, וק"ל. וענין יראתו ובהשבות חכם צבי סימן קמב. וכתב המ"א: ג"ל דאפלו בסקה גדולה הרבה ובמקום א' יש קרן א' משוף לפניו שאין בו ז' אסור לישב שם פיון שהמקום צר לו לשבת שם, ע"ש: (ב) לרבע. וחוט סובב כ"ט טפחים וב' חמשים הרי ז' על ז', כ"י. וענין ט"ו ומ"א: (ג) ושלחנה. ג"ל דאם מקצת שלחנה עומד בסקה ומקצתו תוף הבית מטר, דלא גזרינן

משנה ברורה

המגן-אברהם: אפלו ספה גדולה הרבה, ובמקום אחד יש קרן אחד משוף לפניו שאין בו שבועה על שבועה, אסור לישב שם פיון שהמקום צר לו לשבת שם⁶⁵, והעמיקו האליה רבה, וענין בבאור הלכה: (ב) למעלה. ואף דסקה דירת עראי בעינו, מפל מקום הא אפלו גדולה הרבה: כולל לעשות חפזותיה עראי בהוצא ודפגא, ועל-כן אפלו עשאה קצב כשרה (ב"ח): ב (ג) שיהא בה כדי לרבע וכו'. וכל הספה כשרה לישב בה, (ג) ואין צריך לצמצם לישב בןקא בתוף הרבוע: (ד) שבועה על שבועה. וחוט סובב (ד) עשרים ותשעה טפחים וישי חמשים, ונכל לרבע בתוכה שבועה על שבועה. והוא הדין כשעושה בת חמש ויזנין] או יותר, בענין שיהא בה כדי לרבע שבועה על שבועה: ג (ה) בגדים לנאותה וכו'. דאף דלענין גבה איתא בעינין חולג סעיף ט' דאין ממעטין אותה מגבה על-דירינה, הלא לענין מה הצד לא מהני, (ט) דהא על-כ"ל פנים אינה מתוקנת על-דירינה ראשו ורבו ושלחנה⁶⁶: ד (ו) מי

שערי תשובה

שם שכתב ג"כ שכן אנו מורין ומחמירין בקרינתו אלו, ולכן החמיר בסקה ארקה יותר על למ"ד ורובה יותר על ט"ו אכל למעלה הבתים ממעטין ופוסלין אוירי הסקה עד שלא ישאר בה אויר מגלה כ"א חמשה טפחים, ע"ש: [ג] ושלחנה. עכ"ט. ובדבר-שמואל שם שכתב: ספה של אי"ו לא יא"ו טפחים ויש דפן שבעה טפח גובה עשרה שצ"ל מסדר שלחנה אין זה משלים לשעור ז' טפחים, כמו אם היה סתה אי"ו על וא"ו ושלחנה בתוך הבית אע"פ שאוכל עליו ויושב בתוך סתה לא יצא י"ח מ"ח"ט ואין מצטרף טפח א' משעור השלחן לשעור הספה כו', ור"ה בזה שהרפון צ"ל טפח, אם לא במקום שאותו

באור הלכה

יעקב דאס"פ לודברי המגן-אברהם הא דמקשרינן בסימן זה ספה עגלה כשיש לרבע בתוכה ז' על ז' צריך לכתוב לישב דוקא במקצה משם באותו מקום שיש לרבע ז' על ז', דמן הצד שמצד והולך אין בו ז' על ז' ויש לו דין הקרן לדעת המגן-אברהם וענין כמה שכתב הדרן-החיים, ואעתיק דבריו לקמח. ולעניית דעמי לא דמי זה לזה, דשם הולך כל העגל מבפנים בשטח אחד ואין לחלק זה מזה וכלו כשר, דאין צר לו לשבת שם כלל דשטח אחד הוא עם הרבוע, ולכן לא אשקמט אחד מן האחרונים לחלק כשהקרן רחב ז' רק אינו אף ז' כשר, פיון שמצד לרבע גדולה, תדע, דהא בעגלה ויש לרבע ז' על ז' מטר לישב סמוך להרפן אף דבעגלה סמוך להרפן ליבא ז' על ז', אלא ודאי פיון דמצד לגדולה כשר, דבשלאמא כשהקרן אינו רחב ז' גס"פ, יש לומר דחשיב כולל של תרגולים, כמו שכתבו נש"י ותוספות⁶⁴, אכל שכתב ד' רק שאינו אף ז' ודאי וקשה, דמצד לרבע גדולה, מידי דהו"ו אם ראשו ורבו בסקה קטנה ושלחנה בסקה גדולה, כן נראה לי, עד כאן לשונו. והנה נראה מספה עגלה כפר דחינו, ומה שכתב ימ"ד דהו"ו אם ראשו ורבו בסקה קטנה⁶⁵, כ"י תמיה גדולה, דהו"ו אינו כשר רק לשיטת הר"ח, דסקה שמתוקנת רק ראשו ורבו בסקה ושלחנה בתוף הבית אינו מפסל רק מדרבנן משום גזירה שפא ימשך אחר שלחנה, וכזה ששלחנה בתוף הספה הגדולה ליבא למגורו כלל ונכל לא משום דמצטרף הקטנה לגדולה כסכתוח, אכל לדעת הר"ן ויסתיו דסקה קטנה שמתוקנת רק ראשו ורבו [והוא כו' על ר] יש בה עצם הפסול, דלאו דירה היא כלל ופסולה מן התורה, בנדאי לא יצא ידי חובתו האוכל בה אף כששלחנה בתוף הגדולה, וכמו שכתב החוטפות רבי עקיבא אבירא, והמגן-אברהם הלא כל דבריו הוא רק להר"ן. ולעניית דעמי, יוצא דמגן-אברהם דמאי דמאי דמארזין בשבת דף ז', דגזרינן וזית הפסוקה לרשות-הנביאים, פיון דלא ינחא ושמשישה אינו מצטרף עם הרשות-הנביאים אף דליבא הפסק בניהן ובקבולית דמאי, וטבי נמי פיון דצד לו לשבת שם. ומחברי המגן-אברהם משמע גס"פ דלא כותה, שכתב: שאין בו ז' על ז', ומשוף במאמר אחד עם הקודם, משמע דדניו כשאר ספה שאין בה ז' בארץ וז' ברח"ב דפסולת⁶⁶, ועל-כ"פ לפי עניית דעמי אין לזוז מהדברי המגן-אברהם. אכן בקרט אחד נראה דיש להקל בזה, וכמו שכתב בבבזרי יעקב וזה לשונו: אף שלא מלאני לבי להקל לישב שם נגד דעת המגן-אברהם, מפל מקום נראה לי שאין צריך להקפיד שלא להניח השלחן באותו קרן, ולא חישון בזה שפא ימשך אחר שלחנה, פיון שכתבה פוסקים סביבא להו דאפלו בשלחנה בתוף הבית לא גזרינן הכי, כדאי הם לקמן עליהם בזה. ודע עוד, דהא דבענין השעור ז' על ז' הוא בכל גבה עשרה טפחים, כולל על כסין תולא סעיף י' בה"ה, וענין בפירוש-מגדים דצריך הכל ברובע, וניו ספה דממעטין מן הצד הוא גס"פ עד גבה ז' טפחים, וענין לקפה כסעין ג מה שכתבנו שם: * פסולת. עין ברא"ש השעם, דלראשו ורבו של אדם צריך אמה, דגבא באמטא יחייב ושלחנה מוזיק טפח, וכן פתח הרמב"ם. והנה ידוע המחלוקת שיש בין הראשונים, דלהר"ף שפסק כבית-שפאי בתרתי משום דתד טעמא הוא לתרויה, הא דארינן בפתוקת רבשי, דמאן דאית לה במתוקנת רק ראשו ורבו דפסולת מן התורה, לית לה הגזירה כולל ביושב בסקה גדולה ושלחנה בתוף הבית, וזאת נראה שפסקו בזה על לשון רמב"ם פרק ד מהלכות סכה הלכה א' שכתב: היתה פחותה מעשרה או שבועה על שבועה או גבה מעשרים אמה וכו', הרי שכלל זה בכל פסולי דאורייתא, ומפל מקום דעמי בפרק ז הלכה ח גזרינן גס בגדולה היכי ששלחנה בתוף הבית: * בגדים לנאותה וכו'. ענין בפירוש-מגדים דמסתפק אולי מה דממעטין מן הצד הוא רק מדרבנן: * אותה משבועה וכו'. ענין ב"ח לקמן סימן תולא סעיף ג כפת השעם, פיון דאסור לטלו כל שבועה. ולפי זה היכי דהתנה דמינו בודל כל ביד-השמשות דמטר לטלו כולל קמין, אינו ממעט. וענין במשבועת-הבית לקמן סימן תולא סעיף ג דהוא כתב שם דצריך עין בזה. חידושי רע"א: * פסולת. וענין בשלטי-גבורים בשם ריא"ז דכלי-תשמישין אינו ממעט אפלו מן הצד, והנה המגן-אברהם העמיק

שיעור הציין

(א) פון משמע מדרן-החיים וכן בארתי בבאור הלכה דאף המגן-אברהם מודה בזה, כולל בבבזרי-יעקב: (ב) בית-יוסף, דהא בענין שעור שבועה על שבועה במרבע, ובכל מרבע יש באלכסונו שני חמשי יומה, ועל-כן אלקסונו של שבועה טפחים הוא עשרה טפחים פחות חמש, וכל שיש בקרובה טפח יש בהקפו שלשה טפחים, ומצא כ"ט טפחים וישי חמשיין. וענין בפרק קמא דעריבין בפרוש המשנה להר"מ דבור המחילי היתה: (ג) רש"י:

הלכות סֵפֶה סִימָן תרלד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק א]

אָסור לִישָׁב שָׁם בְּיָמֵי שְׁהֶמְקוֹם צָר לוֹ לְשֶׁבֶת שָׁם³.

[משנ"ב ס"ק ה]

דְּהָא עַל־כִּלְפִינֵי אֵינָהּ מְחַזְקָת עַל־דִּי־זָה רֵאשׁוּ וְרָבּוּ וְשִׁלְחָנָהּ⁴.

8) ובטעם החילוק בין סוכה שהנוי שבצדה ממעט משטחה, שפוטל לבין סוכה שיש בה נוי למעלה שממעט בגובהה, שאינו פוטל, כתב בחי' הרי"י מלוניל (הובא בקובץ שיטות קמאי סוכה י, ב) שכשהנוי למעלה, יכול הנכנס לשם לצמצם את קומתו מעט או לשכב מעט באופן שהסוכה אינה דירה סרוחה לגביו, אך כשהנוי בצד אין אדם יכול לסבול את הישיבה הדחוקה שם [וכן משמע בלבוש כאן, וראה פי' ריבב"ן סוכה שם, ורבינו מנוח (פ"ה מהל' סוכה ד"ח)].

ואם בצדה של סוכה ששטחה שבעה על שבעה טפחים, יש דופן שגבוהה עשרה טפחים ורחבה טפה, הממעטת את חלל החלק התחתון של הסוכה [עד גובה הדופן] משבעה טפחים, ומשתמש בה כשולחן, כתבו הבכור יעקב (ס"ק ו) והשערי תשובה (ס"ק ב) בשם שו"ת דבר שמואל (סי' רג) שהסוכה פסולה, כיון שרוחב קרקעית הסוכה הוא פחות משבעה טפחים, אלא שמ"מ אם דופן זו קבועה וחוקה, נהגים היתר לשבת על גביה אם יש על גביה חלל עשרה טפחים עד לסכך, מפני שנחשב מקום זה כחלק מקרקע הסוכה [וראה גלוני הש"ס סוכה טו, ב], ומי"מ סיים הדבר שמואל שלמעשה ילבו נוקפו קצת [ואף שמוזכר בדבריו שמדרגה זו גבוהה עשרה טפחים, מ"מ לפי הסברות שהוזכר לכאורה אין נפקא מינה אם גובהה שלשה טפחים או עשרה טפחים]. ואף בתוספת בכורים (על הבכורי יעקב שם) פקפק בחי' זה [וראה מה שכתבנו בביה"ל להלן (ד"ה פטולה)].

וכן דעת החזו"א (ארחות רבנו ח"ב עמ' רכ), הגרי"ש אלישיב (סוכה כהלכתה פ"ו אות ד-2) והגרי"ג קרליץ (חוט שני סוכות פ"ט ס"ק ד) למעשה, שאם המדרגה גבוהה מהקרקע שלשה טפחים, אין לצרף אותה להשלים שיעור שבעה טפחים, ואף אין לשבת על גבה, ואף על פי שלגבי מקום ישיבתו יש בסוכה רוחב שבעה טפחים, מ"מ הרי בקרקע אין שבעה טפחים, אכן בשעת הדחק, דעת הגרי"ש אלישיב (שם) שיש להקל בזה. מאידך, בשו"ת שבת הלוי (ח"ח סי' קמה) היקל בזה לכתחילה.

[וראה חזו"א (או"ח סי' קי ס"ק כח ד"ה עוד) שכתב לענין בית דירה בעירוב, שיתכן שספסל המחובר וקבוע בקרקע ממעט את שיעור הבית מארבע אמות, וציון לדבריו השונה הלכות כאן (ס"א) לגבי סוכה, אכן בחוט שני (שם שער הציון אות כח) כתב שיתכן שדברי החזו"א הם רק בספסל שאינו משמש לדירה, שמפני כך ממעט הוא משיעורה, אך לא לגבי אופן זה בסוכה שהספסל משמש לדיוור. וראה ביה"ל ד"ה פטולה].

3) והחזו"א (או"ח סי' קמד ס"ק ו) כתב, שמותר לשבת במקום הצר, כיון שהוא כשר מדין 'פסל', ורק אם יש צורת הפתח בכניסה למקום זה, אין לשבת בו, כיון שנחשב כמקום בפני עצמו ואינו חלק מהסוכה. והוסיף, שאף אם יש במקום צר זה סכך פסול ברוחב פחות מארבעה טפחים, מותר לשבת שם, כיון שדינו כחלק מהסוכה הגדולה, ובסוכה גדולה מותר לשבת תחת סכך פסול ששיעורו פחות מארבעה טפחים.

[ביה"ל ד"ה סכה]

דְּחָשִׁיב כְּלוּל שֶׁל תְּרַנְגוּלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ רַש"י וְתוֹסְפוֹת⁴.

4) בדברי התוס' (סוכה ב, ב ד"ה כמאן) הוזכר פסול לול של תרנגולים לענין סוכה ששיעורה ז' על ז' וגובהה יותר מעשרים אמה, ואילו ברש"י שם (ד"ה כמאן) אין מוכר כלל פסול זה, וצ"ע.

[ביה"ל שם]

מִשְׁמַע דְּדִינוֹ כְּשֶׁרָא סָפָה שָׁאֵין בָּהּ ז' בְּאֶרְךָ וְז' בְּרָחֵב דְּפִסּוּלָה⁵.

5) והחזו"א (או"ח סי' קמד ס"ק ו) כתב, שמסתברים דברי הדרך החיים, ואין טעם שהמג"א יחלוק על זה, כיון שחלל הסוכה הגדולה מצטרף לקרן, ונמצא שליושב בה יש אורך של יותר משבעה טפחים לשיבה בסוכה.

[ביה"ל ד"ה פטולה]

דְּיָדוּעַ מַה שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם⁶ דְּבִתְלָהָהּ לְמִשְׁנֵי אֵין בָּהּ מְחַלְקָת.

6) בהקדמה לסדר זרעים (ד"ה והוא שיוכל). ודבריו הם שלא כמשמעות דברי התוס' ביומא (עט, ב ד"ה לומר), וראה תוס' ביבמות (עו, ב ד"ה הלכה).

[שנה"צ ס"ק ז]

כְּפִרּוֹשׁ הַמְּשֵׁנָה לְהַר"מ דְּפִיר הַמַּתְחִיל הַיְתָה⁷.

7) שם כתב, שאף שלפי חשבון המדויק יותר הרי שיעור עיגול הוא שלש ושביעית בערך, מי"מ כיון שאף חשבון זה אינו מדויק, נקטו חכמים שיעור לפי המספרים השלמים, ואמרו שדי לשער בכך את המידות שנוגעות לדיני התורה [וראה שעה"צ לעיל (סי' שעב ס"ק יח), ובמה שכתבנו שם].

המשך מעמוד קודם

[משנ"ב שם]

לֹא מְהִיגֵי לְזָה⁸.

2) ואף שמבואר לעיל (סי' תרלב ס"ק טז) לגבי סכך שרוחבו פחות משבעה טפחים שמן הצד נמשך ויוצא ממנו סכך, שמצטרף מה שבצד להשלים לשיעור שבעה טפחים [לפי המג"א], ביאר בשו"ת שבת הלוי (ח"ג סי' עז) שבענינו שהמקום עצמו צר [ולא רק הסכך], אין הוא נחשב אפילו כדירת עראי.

בשו"ת דברי מלכ"אל (ח"ב סי' מא אות יב) שכיון ששיעור המצוה כאן הוא מדין 'רובו ככולו', די ברובו אף לכתחילה. מאידך, דעת הגרי"ח קניבסקי (חשוקי חמד שם) שיש מעלה בכך שישב כולו בסוכה, ולא רק רובו, וכשם שלענין ארבע כוסות יש לכתחילה לשתות את כל הכוס, אף שמן הדין די בשתיית רובו מדין 'רובו ככולו'.

ושיעור שבעה טפחים של סוכה במידות זמנינו, ראה מה שכתבנו בשעה"צ לעיל (סי' תרלג ס"ק ב).

הַלְבוּת סֵפֶה סִימָן תַרְלָד תַרְלָה

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה פסולה]

ולכן לא קעמיקו. וצריך עיניו.⁹

9) ולענין מי שהניח בצד הסוכה כלי שאין גובו מגיע עד הסכך [כגון ארון], הממעט את רוחב הסוכה משבעה טפחים, אך אפשר לשבת על גביו ושם יש רוחב שבעה טפחים, כתב הבכורי יעקב (ס"ק ד) שאף על פי כן יש להחמיר שלא לשבת בסוכה זו, כיון ששייבה על גבי כלים אינה צורת דירה, וחסר בית'שבו כעין תדור.

[משנ"ב ס"ק ו]

דלא גריןן קנה שפא ימשך אחר שלחנה¹⁰.

10) ולישון במטה שחציה תחת סכך וחציה תחת תקרת בית, דעת הגרי"ם קרליץ (חוט שני סוכות פ"א ס"ק טו) שמותר, שאף על פי שיתכן שיתהפך בשנתו לצד שאינו בסוכה, מ"מ אין זה אלא אוגס, ולא גזרו חכמים על כך. וכן מבואר בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון סי' ה אות צו, והובא במקראי קודש סוכות ח"א סי' לד) שמותר, ואף אם התהפך בשנתו לצד שאינו תחת הסוכה, אין צריך להעיר אותו, משום שבאותה עעה דינו כימצטער' להתעורר ולזוז ממקומו.

[שעה"צ ס"ק ז]

אז לא גזרו חכמים קלל שפא ימשך¹¹ וכו', אין לנו לחלק תדא מחקתה¹².
11) אמנם, במשנ"ב לקמן (סי' תרמ ס"ק כז) כתב שבשעה שהולך לישון צריך להניח את השולחן בסוכה, מחשש שמא ירצה לאכול וימשך אחר שולחנו, והעיר בספר זכרון שמואל (סי' כט אות יב) שבדאי במי שהולך לישון אין לחוש שמא ימשך יותר מאשר מי שאוכל בסוכה ומחזיק את פתו בידו, וראה מה שכתבנו שם שיש אומרים שיש טעות סופר בדברי המשנ"ב שם.

12) והחז"א (או"ח סי' קפ ס"ק ג) כתב, שכוונת הרמב"ן בביאור דברי הר"ף היא, שסוכה שהיא פחות משבעה טפחים פסולה מן התורה, שכיון שהוא עלול להימשך אחר שולחנו, אין היא דירה, ואפילו אם יחזיק את פתו בידו או ידחוק את שולחנו בתוך הסוכה, מ"מ הוא עלול להביא שולחן ולהימשך אחריו, וכיון שהסוכה אינה ראויה לאכילה, הריהי פסולה לכל דבר.

[משנ"ב ס"ק ח]

אחר שלחנה¹³ וכו', אסור לטלטל מזו לזו¹⁴.

13) ושולחן שנמצא תחת סכך שאינו פסול אלא מדרבנן, הסתפק הפמ"ג (א"א ס"ק א) אם גזרו בו שמא ימשך אחריו, והבכורי יעקב (ס"ק ה) כתב שמסתבר שלא גזרו בו, כיון שאף אם יגרר אחריו יצא ידי חובה מדאורייתא, והגזירה שמא ימשך אחריו נחשבת גזירה לגזירה, ולפיכך יש לסמוך על מרבית הראשונים הסוברים שלהלכה מותר לשבת בסוכה גדולה כשהשולחן בתוך הבית, שלא גזרו על זה חכמים שמא ימשך [כבית הלל, ראה ביה"ל ד"ה אפלו]. אכן, כשיש אפשרות להכניס את השולחן לתוך חלל הסוכה, כתב הכף החיים (ס"ק יב) שאין להקל בזה.

ואשה שאוכלת בסוכה [גדולת] והשולחן בתוך הבית, דעת הגרי"ם קרליץ (חוט שני סוכות פ"א ס"ק טו) שמותר לה לברך לישב בסוכה' על אכילה זו, מפני שאין שייכת גזירה זו של 'שמה ימשך אחר שולחנו' אצל אשה, כיון שאף אם תימשך לא תעבור בכך עבירה, שהיא אינה מחויבת לאכול בסוכה.

14) ולענין בני חצר שעירבו ורק הדר בסוכה לא עירב, כתב לעיל (סי' שע ס"ק ד) שאין הסוכה נחשבת כדירה לאוסרם מלטלטל בחצר, ובשעה"צ שם (ס"ק ג) כתב שהרעק"א נשאר בזה בצ"ע, וראה מה שכתבנו שם.

[ביה"ל ד"ה כאלו]

ואמרו כאלו לא קים מנות סקה¹⁵ וכו', והפכו ייעקב חולק עליו, עין שם¹⁶.
15) ואף שלכאורה אין מובן איך אפשר לומר שלא יצא מן התורה כשמצד הדין יצא, ביאר בשו"ת דבר אברהם (ח"ב סי' כו אות י) שחכמים הטילו איסור לאכול בסוכה כששולחנו בתוך הבית, ואם כן האוכל באופן זה עובר עבירה בעצם אכילתו בסוכה, ונמצא שהיא 'מצוה הבאה בעבירה' שאינה נחשבת כמצוה.

16) שם (ס"ק ז) ציין הבכורי יעקב לדבריו לקמן (סי' תרלט ס"ק מא), ושם כתב, שמי שלאחר הקידוש לביל ראשון של החג ראה ששכח לפתוח את הגגון שמעל הסכך, אינו צריך לחזור ולברך שהחיינו, כיון שבכרה זו אינה תלויה בקיום המצוה בפועל, שהרי מן הדין אפשר לברך שהחיינו לפני החג בשעת בניית הסוכה, ובמשנ"ב לקמן (שם ס"ק מח) סתם כדבריו.

סִימָן תַרְלָה

דין ספת גנב"ף ורקב"ש

[משנ"ב ס"ק א]

שפתיה צשויה לצלא¹⁷ וכו', אם עושה אותה לצניעות בעלמא¹⁸ וכו', אם צנו רואין שפסקת פה¹⁹.

1) ואף שסוכת גנב"ף ורקב"ש כשרה, כתב לקמן (סי' תרלו ס"ק ד) שמצוה לחדש בה דבר לשם החג, כיון שהיא לא נעשתה לשם חג [וראה פמ"ג סי' תרמג משב"ז בסוף הסי' ד"ה הנה].

2) ואם עושה את הסוכה לשם צל ובנוסף לכך גם לשם צניעות, כתב השו"ע הרב (סי' תרכו ס"א) שהסוכה פסולה, שכיון שעשאה לשם צניעות אינה נחשבת כסוכה [אלא היא כעין בית], וכדבריו נקט בשו"ת חלקת יואב (ח"א מהדו"ת סי' ג) וראה שו"ת אבני נור (או"ח סי' תעד). [ויש לעי' אם מהמשנ"ב שכתב 'לצניעות בעלמא' מוכח שלא נקט כדבריו].

ומי שסיכך סוכתו לשם צל, והחליט לאחר מכן להוסיף שכבת סכך כדי שלא יראוהו או כדי להגן מצינה, דעת הגרי"ם אלישיב (זמן שמחתנו פ"ז ס"ק א) שיוכח שמניח את הסכך הנוסף גם לשם צל, ואם כבר הניחו בלא לכיון לשם צל, עליו להגביהו ולחזור ולהניחו לשם צל.

ומי שסיכך סוכתו לשם צל, ולאחר מכן נמלך והחליט שיהיה הסיכוך לשם צניעות, דעת הגרי"ם אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ה סי' ד) שנפסלת בכך, שכשם שבסכך שלא הונח לשם צל היתה מחשבה מועילה להכשירו אלולא דין יעשה ולא מן העשוי, כך מועילה המחשבה לפסולו. והוסיף, שיש להסתפק באופן שלאחר שנמלך חזר ונמלך שיהיה הסיכוך לשם צל, האם המחשבה השניה מועילה להכשירו.

3) ואף שבין כך צריך שיהיה הסכך בסוכה צלתה מרובה מחמתה [ומה שנאמר כאן שתהיה מסוככת יפה לכאורה אינו יותר משיעור זה], כתבו הערוך לנר (סוכה ה, ב) והשפת אמת (שם) שהתחדש בדיון זה, שאם היתה מסוככת בשיעור שחמתה מרובה מצלתה, לא יועיל להוסיף על זה סכך כשר כדי להשלים לשיעור צלתה מרובה מחמתה ולהכשירה [בלא לנענע את הסכך שכבר מונח], מפני שכשמשוככת בשיעור שחמתה מרובה מצלתה הרי זו ראויה שלא נעשתה לשם צל הרי הוא סכך פסול, וכשמוסיף עליו הרי סכך פסול וסכך כשר מעורבים. ובשו"ת שבת הלוי (ח"ג סי' עח אות ח) כתב, שהתחדש כאן שאין די בכך שיהיה הסיכוך רק מעט יותר מהאיר עד שצלתה מרובה מחמתה, מפני שאין מכך הוכחה שלא

